T006 A HÀM VI Q18 Diêm Phù Xa

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

TAÏP A-HAØM QUYEÅN 18

KINH 490. DIEÂM-PHUØ-XA1

Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät ôû taïi xoùm Na-la2, nöôùc Ma-kieät-ñeà.

Baáy giôø, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát cuõng ôû xoùm Na-la, Ma-kieät-ñeà.

Khi aáy, coù xuaát gia ngoaïi ñaïo teân laø Dieâm-phuø-xa3, laø baïn cuõ cuûa Xaù-lôïi-phaát4, ñi ñeán choã Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, cuøng nhau thaêm hoûi söùc khoûe, roài ngoài lui qua moät beân, hoûi Xaù-lôïi-phaát:

“Trong phaùp luaät cuûa Hieàn thaùnh coù vieäc gì khoù5?”

Xaù-lôïi-phaát baûo Dieâm-phuø-xa:

“Chæ coù xuaát gia laø khoù.”

“Xuaát gia, caùi gì laø khoù?”

Ñaùp:

“AÙi laïc6 khoù.”

“AÙi laïc, caùi gì laø khoù?”

Ñaùp:

1. Ñaïi Chaùnh quyeån 18, “Ñeä töû sôû thuyeát tuïng ñeä töù phaåm”. Quoác Dòch “Tuïng iv”. AÁn Thuaän, Tuïng vi. Ñeä töû sôû thuyeát vaø ghi chuù: “Nguyeân phuï vaøo ‘Taïp nhaân tuïng’. Nhöng nguyeân baûn dòch ñaõ bieät laäp, ñeà ‘Ñeä töû sôû thuyeát tuïng ñeä töù’. Töø quyeån 18-22; phaân thaønh saùu Töông öng, AÁn Thuaän: 28. Töông öng Xaù-lôïi-phaát (Ñaïi Chaùnh kinh 490-500), 29. Töông öng Muïc-kieàn-lieân (Ñaïi Chaùnh kinh 501- 534), 30. Töông öng A-na-luaät (Ñaïi Chaùnh kinh 535-545), 31. Töông öng Ñaïi Ca-chieân-dieân (Ñaïi Chaùnh kinh 546-555), 32. Töông öng A-nan (Ñaïi Chaùnh kinh 556-565), 33. Töông öng Chaát-ña-la (Ñaïi Chaùnh kinh 566-575). Töông ñöông Paøli, caùc Samyutta: S.38.Jambukhaødaka, S.39. Saømanadaka, S.40. Moggalaøna, 41. Citta. Chuù thích cuûa AÁn Thuaän Hoäi Bieân (haï): “Xaù-lôïi-phaát töông öng, goàm taùm möôi moát kinh”. Baûy möôi hai kinh ñaàu töông ñöông Paøli caùc Samyutta: S.38, S.39. Ñaïi Chaùnh, kinh soá 490. Töông ñöông Paøli, S.38. 1-16. Nibbaøna vaø tieáp theo. 2. Na-la tuï laïc ¨º Ã¹ »E ¸¨. Paøli: Naølakagaømaka. 3. Dieâm-phuø-xa ÀF B ¨®. Paøli: Jambukhaødaka-paribbaøjaka. 4. Chuù giaûi Paøli noùi oâng laø chaùu cuûa Xaù-lôïi-phaát (the rassa bhaøgineyyo). 5. Ñoaïn ñoái thoaïi, töông ñöông Paøli, S.38.16 Dukkara. 6. AÙi laïc R ¼Ö¡F Paøli: abhirati, ñaây chæ söï vui thuù ñôøi soáng xuaát gia.

“Thöôøng tu taäp thieän phaùp laø khoù7.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh8 naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thöôøng tu taäp, thì thieän phaùp taêng tröôûng khoâng?” Ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo: chaùnh kieán, chaùnh chí, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh.” Dieâm-phuø-xa noùi: “Thöa Toân giaû

Xaù-lôïi-phaát, ñaây laø con ñöôøng toát ñeïp, ñaây laø söï thöïc haønh toát ñeïp, neáu ñöôïc tu taäp, tu taäp nhieàu, ñoái vôùi caùc phaùp thieän thöôøng tu taäp ñeå taêng tröôûng. Thöa Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, neáu ngöôøi xuaát gia luoân luoân tu taäp con ñöôøng naøy, thì chaúng bao laâu seõ nhanh choùng dieät taän ñöôïc caùc höõu laäu." Khi aáy hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau. Töông töï nhö kinh treân, vôùi nhöõng caâu hoûi cuûa Dieâm-phuø-xa, goàm boán möôi kinh9. Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:10 "Theá naøo laø vò kheùo thuyeát phaùp? Theá naøo laø vò chaùnh höôùng trong ñôøi11? Theá naøo laø vò thieän theä trong ñôøi12?" Xaù-lôïi-phaát noùi: "Neáu thuyeát phaùp maø ñieàu phuïc duïc tham, ñieàu phuïc saân nhueá, ñieàu phuïc ngu si; ñoù goïi laø vò kheùo thuyeát phaùp. Neáu höôùng ñeán söï ñieàu phuïc duïc tham, höôùng ñeán söï ñieàu phuïc saân nhueá, höôùng ñeán söï

7.

Baûn Paøli: "thöïc haønh phaùp vaø tuøy phaùp laø khoù".

8.

Höõu ñaïo höõu höôùng ¦³ ¹D ¦³ ¦V. Paøli: atthi maggo atthi paæipadaø, coù ñaïo vaø ñaïo tích.

9.

Thöïc teá baûn Haùn chæ coù ba möôi saùu.

10.

Ñoaïn vaán ñaùp 2, Paøli, S.38.3 Dhammavaødì.

11.

Theá gian chaùnh höôùng ¥@ ¶¡ ¥¿ ¦V. Paøli: loke suppaæipanna, vò haønh trì chaân chaùnh, hay kheùo haønh trì trong ñôøi.

12.

Theá gian thieän theä ¥@ ¶¡ ½ ³u. Paøli: loke sugata, vò ñaõ kheùo leùo ñi ñeán (Nieátbaøn).

ñieàu phuïc ngu si; ñoù goïi laø chaùnh höôùng. Neáu tham duïc ñaõ bò ñoaïn taän, ñaõ ñöôïc bieán tri khoâng dö taøn; saân nhueá vaø ngu si ñaõ bò ñoaïn taän, ñaõ ñöôïc bieán tri khoâng dö taøn; ñoù goïi laø thieän theä." Laïi hoûi: "Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thöôøng tu taäp, thì coù theå phaùt khôûi thieän theä13?" "Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán ñeán chaùnh ñònh." Sau khi hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:14 "Noùi laø Nieát-baøn; theá naøo laø Nieát-baøn?" Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaùp: "Nieát-baøn laø söï ñoaïn taän vónh vieãn cuûa tham duïc; söï ñoaïn taän vónh vieãn saân nhueá, ngu si; söï ñoaïn taän vónh vieãn cuûa taát caû caùc phieàn naõo. Ñoù goïi laø Nieát-baøn." "Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thöôøng tu taäp, thì chöùng ñaéc Nieát-baøn chaêng?" "Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán ñeán chaùnh ñònh." Sau khi hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng

daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:15 “Vì sao ôû choã Sa-moân Cuø-ñaøm xuaát gia tu phaïm haïnh?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Vì ñeå ñoaïn töø tham duïc, ñoaïn töø saân nhueá, ñoaïn töø ngu si neân ôû choã Sa-moân Cuø-ñaøm xuaát gia tu phaïm haïnh16.” “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu thì coù ñoaïn ñöôïc tham duïc, saân nhueá, ngu si khoâng?” “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán ñeán chaùnh ñònh.” Sau khi hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài

13.

Baûn Paøli: “Coù con ñöôøng naøo daãn ñeán söï döùt töø tham duïc, saân nhueá, ngu si?”

14.

Ñoaïn vaán ñaùp 3, Paøli S.38.1 Nibbaøna.

15.

Ñoaïn vaán ñaùp 4, Paøli S.38.4 Kimatthi.

16.

Baûn Paøli: dukkhassa parióóatthaö, “vì muïc ñích bieán tri khoå”.

ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:17 “Noùi laø höõu laäu ñaõ ñoaïn taän. Theá naøo laø höõu laäu ñaõ ñöôïc ñoaïn taän?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Höõu laäu coù ba18; ñoù laø duïc höõu laäu, höõu höõu laäu vaø voâ minh höõu laäu. Ba thöù höõu laäu naøy ñaõ töø heát, khoâng coøn soùt, neân goïi laø höõu laäu ñaõ ñöôïc ñoaïn taän.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì caùc laäu töø heát khoâng.” “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:19 “Noùi laø A-la-haùn. Theá naøo laø A-la-haùn?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Tham duïc, saân nhueá, ngu si ñaõ töø saïch khoâng coøn soùt, thì goïi laø A-la-haùn.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, ñeå chöùng ñaéc A-la-haùn khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:20

17.

Ñoaïn vaán ñaùp 5, Paøli, S.38.8 AØsavaø.

18.

Baûn Paøli, ba laäu: duïc laäu, höõu laäu, voâ minh laäu, tayo aøsvaø: kaømaøsavo, bhavaøsavo, avijjaøsavo.

19.

Ñoaïn vaán ñaùp 6, Paøli, S.38.2 Arahattaö.

20.

Ñoaïn vaán ñaùp 7, khoâng coù Paøli töông ñöông.

“Noùi laø A-la-haùn. Theá naøo laø A-la-haùn?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Khi tham duïc, saân nhueá, ngu si ñaõ vónh vieãn dieät taän khoâng coøn soùt, ñoù goïi laø A-la-haùn.” Laïi hoûi: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì chöùng ñaéc A-la-haùn khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:21 “Noùi laø voâ minh. Theá naøo laø voâ minh?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Noùi laø voâ minh, laø khoâng bieát tieàn teá, khoâng bieát haäu teá, khoâng bieát tieàn, haäu, trung teá22; khoâng bieát Phaät, Phaùp, Taêng; khoâng bieát Khoå, Taäp, Dieät, Ñaïo; khoâng bieát thieän, baát thieän vaø voâ kyù; khoâng bieát trong, khoâng bieát ngoaøi. Neáu ñoái vôùi nhöõng söï naøy hay söï kia maø khoâng bieát, bò aùm chöôùng, ñoù goïi laø voâ minh23.” Dieâm-phuø-xa noùi vôùi Xaù-lôïi-phaát: “Ñaây laø khoái u aùm vó ñaïi.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì ñoaïn tröø voâ minh khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy

21. Ñoaïn vaán ñaùp 8, Paøli, S.38.9. Avijjaø. 22. Tieàn teá, haäu teá, trung teá «e »Ú¡A«á »Ú¡A¤¤ »Ú¡R giôùi haïn quaù khöù khôûi thuûy, giôùi haïn taän cuøng vò lai, giôùi haïn trung gian. 23. Baûn Paøli: dukkhe aóóaøòaö dukkhasamudaye aóóaøòaö dukkhanirodhe aóóaøòaö dukkhanirodhagaøminiyaø paòipadaøya aóóaøòaö, ayaö vuccati avijjaø, “khoâng bieát khoå, khoâng bieát taäp khôûi cuûa khoå, khoâng bieát söï dieät khoå, khoâng bieát con ñöôøng daãn ñeán dieät khoå; ñoù ñöôïc noùi laø voâ minh”.

töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:24 “Goïi laø höõu laäu. Theá naøo laø höõu laäu?” Nhö treân ñaõ noùi.25

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:26 “Noùi laø höõu. Theá naøo laø höõu?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Höõu coù ba; ñoù laø duïc höõu, saéc höõu vaø voâ saéc höõu.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù höôùng ñeán naøo ñeå tu taäp vaø khi tu taäp nhieàu thì coù ñoaïn tröø nhöõng höõu naøy khoâng?”

Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:27 “Noùi laø höõu thaân28; theá naøo laø höõu thaân?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Höõu thaân, ñoù laø naêm thoï aám. Theá naøo laø naêm thoï aám? Ñoù laø saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc thoï aám.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo, ñeå ñoaïn tröø höõu thaân naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.”

24.

Ñoaïn vaán ñaùp 9, khoâng coù Paøli töông ñöông.

25.

Xem ñoaïn 5 ôû treân.

26.

Ñoaïn vaán ñaùp 10, Paøli, S.38.13 Bhava.

27.

Ñoaïn vaán ñaùp 11, S.38.15 Sakkaøya.

28.

Haùn: höõu thaân ¦³ ¨¡A hay töï thaân. Paøli, sakkaøya; Cf. S.ii., tr. 159: katamo bhikkhave sakkaøyo? paócuøpaødaøna-kkhandhaø tassa vacanìyaö, “Theá naøo laø höõu thaân? Naêm thuû uaån, ñöôïc noùi laø höõu thaân”.

Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:29 “Noùi laø khoå; theá naøo laø khoå?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Khoå laø chæ cho sanh khoå, giaø khoå, beänh khoå, cheát khoå, aân aùi xa caùch nhau khoå, oaùn gheùt gaëp nhau khoå, nhöõng gì caàu khoâng ñöôïc khoå, löôïc noùi veà khoå cuûa naêm thoï aám, thì ñoù goïi laø khoå.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo ñeå coù theå ñoaïn tröø nhöõng khoå naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:30 “Noùi laø löu31; theá naøo laø löu?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Löu laø chæ cho duïc löu, höõu löu, kieán löu vaø voâ minh löu.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì coù theå ñoaïn tröø nhöõng löu naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:32 “Noùi laø aùch33; theá naøo laø aùch?”

29.

Ñoaïn vaán ñaùp 12, Paøli, S.38.14 Dukkha.

30.

Ñoaïn vaán ñaùp 13, S.38.11 Ogha.

31.
Löu ¬y¡Fñaây chæ boäc löu Âr ¬y¡Rdoøng nöôùc luõ. Paøli: ogha.
32.
Ñoaïn vaán ñaùp 14, nhö treân.
AÙch cuõng noùi nhö löu.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:34 “Noùi laø thuû35; theá naøo laø thuû?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Thuû coù boán, ñoù laø duïc thuû, ngaõ thuû, kieán thuû vaø giôùi thuû.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì coù theå ñoaïn tröø nhöõng thuû naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau. Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:36 “Noùi laø heä phöôïc37; theá naøo laø heä phöôïc?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Phöôïc coù boán, ñoù laø tham duïc phöôïc, saân nhueá phöôïc, giôùi thuû phöôïc vaø ngaõ kieán phöôïc.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì coù theå ñoaïn tröø nhöõng phöôïc naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

33. AÙch §ã¡Fchính xaùc: ³m¡Achæ goïng caøy. Paøli: cattaøro yogaø. 34. Ñoaïn vaán ñaùp 15, S.38.12 Upaødaøna. 35. Thuû ¨ú. Paøli: cattaøri upaødaønaøni kaømuøpaødaønaö, diææhuøpaødaønaö. sìlabbatuøpaødaønaö, atta-vaøduøpaødaønaö. 36. Ñoaïn vaán ñaùp 16, khoâng coù trong baûn Paøli. 37. Phöôïc ¿£ ; töùc Taäp dò 8, tr.399, thaân heä ¨ Ã´¡A coù boán: tham thaân heä, saân thaân heä, giôùi caám thaân heä, thöû thaät chaáp thaân heä. Paøli, D.iii, tr. 230: cattaøro ganthaø, abhijjhaø kaøyagantho, vyaøpaødo kaøyagantho, sìlabbataparaømaøso kaøyagantho, idaösaccaøbhiniviseso kaøyagantho.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:38 “Goïi laø keát; vaäy theá naøo laø keát?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Keát coù chín39, ñoù laø aùi keát, nhueá keát, maïn keát, voâ minh keát, kieán keát, tha thuû keát40, nghi keát, taät keát vaø xan keát.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì coù theå ñoaïn tröø nhöõng keát naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:41 “Goïi laø söû, vaäy theá naøo laø söû?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Söû coù baûy, ñoù laø tham duïc söû, saân nhueá söû, höõu aùi söû, maïn söû, voâ minh söû, kieán söû vaø nghi söû.”42 Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo ñeå coù theå tu taäp vaø khi tu taäp nhieàu, coù theå ñoaïn tröø nhöõng söû naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

38.

Ñoaïn vaán ñaùp 17, baûn Paøli khoâng coù.

39.

Xem Taäp Dò 19, tr.446 a25

40.

Taäp dò 19, tr.446 b9: thuû keát ¨ú ²¡A “Hai thuû ñöôïc goïi laø thuû keát; kieán thuû vaø giôùi caám thuû”. Paøli, paraømaøsa, goàm diææhiparaømaøsa, sìlabbatapaaømaøsa.

41.

Ñoaïn vaán ñaùp 18, khoâng coù trong baûn Paøli.

42.

Söû ¨Ï¡A hoaëc dòch laø tuøy mieân ÀH v . Paøli, D.iii. 254, satta anusayaø: kaømaraøgaønusayo, paæighaønusayo, diææhaønusayo, vicikcchaønusayo, maønaøusayo, bhavaraøgaønusayo, avijjaønusayo.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:43 “Goïi laø duïc, vaäy theá naøo laø duïc?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Duïc laø, ñoái vôùi saéc ñöôïc nhaän thöùc bôûi maét ñaùng yeâu, ñaùng thích, ñaùng nhôù nghó, maø ñam meâ saéc. Tieáng ñöôïc nhaän thöùc bôûi tai, höông bôûi muõi, vò bôûi löôõi, xuùc bôûi thaân ñaùng yeâu, ñaùng thích, ñaùng nghó nhôù, nhieãm ñaém xuùc. “Naøy Dieâm-phuø-xa, naêm phaåm chaát naøy khoâng phaûi laø duïc. Nhöng duïc chæ do giaùc töôûng tö duy.” Baáy giôø, Xaù-lôïi-phaát lieàn noùi baøi keä: “Taát caû saéc theá gian, Khoâng phaûi aùi duïc söû44, Duy chæ laø giaùc töôûng, Ñoù chính laø ngöôøi duïc45. Bao nhieâu hieän saéc naøy, Thöôøng ôû taïi theá gian, Ñieàu phuïc taâm aùi duïc, Ñoù laø ngöôøi thoâng tueä.” Dieâm-phuø-xa hoûi laïi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo ñeå coù theå tu taäp vaø khi tu taäp nhieàu, thì coù theå ñoaïn tröø ñöôïc nhöõng duïc naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baø luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:46 “Goïi laø caùi; theá naøo laø caùi47?”

43.

Ñoaïn vaán ñaùp 19, khoâng coù trong baûn Paøli.

44.

AÙi duïc söû R ±ý ¨Ï¡Ahay aùi duïc tuøy mieân; Paøli: kaømaraøgaønusaya.

45.

Haùn: só phu duïc ¤h ¤Ò ±ý .

46.

Ñoaïn vaán ñaùp 20.

47.

Caùi »\¡A hay trieàn caùi. Paøli, paóca nìvaraòaøni: kaømacchanda-, vyaøpaøda-, thìnamiddha-, uddhaccakukkucca.

Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Caùi coù naêm, ñoù laø tham duïc caùi, saân nhueá caùi, thuøy mieân caùi, traïo hoái caùi vaø nghi caùi.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo ñeå coù theå tu taäp vaø khi tu taäp nhieàu, coù theå ñoaïn tröø ñöôïc nhöõng caùi naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:48 “Goïi laø söï nghæ ngôi, vaäy theá naøo laø söï nghæ ngôi?”49 Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Söï nghæ ngôi laø söï ñoaïn tröø ba keát söû.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo ñeå coù theå tu taäp vaø khi tu taäp nhieàu, coù theå ñoaïn tröø ñöôïc ba keát söû naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:50 “Noùi laø ñaït ñeán söï nghæ ngôi; theá naøo laø ñaït ñeán söï nghæ ngôi?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Ñaït ñeán söï nghæ ngôi laø ba keát söû ñaõ bò ñoaïn, ñaõ ñöôïc bieát.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo ñeå coù theå ñoaïn tröø ñöôïc ba keát söû naøy khoâng?” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaùp:

48.
Ñoaïn vaán ñaùp 21, Paøli, S.38.5 Assaøso.
49.
Haùn: an töùc ¦w ®§. Paøli: assaøsa, nguyeân chæ hôi thôû vaøo, hôi thôû ñieàu hoøa: traïng thaùi ngöng nghæ, an oån.
50.
Ñoaïn vaán ñaùp 22, nhö kinh treân Paøli, S.38.5 Assaøsa.
“Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:51 “Goïi laø ñaït ñeán söï nghæ ngôi toái thöôïng52, vaäy theá naøo laø ñaït ñeán söï nghæ ngôi toái thöôïng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Ñaït ñeán söï nghæ ngôi toái thöôïng laø ñaõ vónh vieãn ñoaïn taän tham duïc, saân nhueá vaø ngu si53. Ñoù goïi laø ñaït ñeán söï nghæ ngôi toái thöôïng54.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu thì coù theå ñaït ñeán söï nghæ ngôi toái thöôïng khoâng?” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Toân giaû Xaù-lôïi-phaát:55 “Goïi laø ñaït ñeán choã nghæ ngôi toái thöôïng56; theá naøo laø ñöôïc choã döøng nghæ baäc thöôïng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Ñaït ñeán choã nghæ ngôi toái thöôïng laø ñoái vôùi tham duïc vónh vieãn ñaõ ñoaïn, ñaõ bieát khoâng dö taøn; ñoái vôùi saân nhueá, ngu si, vónh vieãn ñaõ

51.

Ñoaïn vaán ñaùp 23, Paøli, S.38.6 Paramassaøna.

52.

Haùn: thöôïng an töùc ¤W ¦w ®§. Paøli: paramassaøsa.

53.

Paøli: assaøso... channam phassaøyatanaønaö samudayaóca atthaígamaóca assaødañca aødìnavaóca nissaraòaóca yathaøbhuøtam pajaønaøti, “ñaït ñeán söï nghæ ngôi laø bieát nhö thöïc veà söï taäp khôûi, söï tieâu dieät, vò ngoït, tai haïi, söï xuaát ly cuûa saùu xuùc xöù”.

54.

Paøli:... viditvaø anupaødaø vimutto hoti, “sau khi bieát, giaûi thoaùt vôùi söï khoâng chaáp thuû”.

55.

Ñoaïn vaán ñaùp 24, khoâng coù trong baûn Paøli.

56.

Haùn: thöôïng toâ töùc xöù ¤W Ä¬ ®§ ³B.

ñoaïn, ñaõ bieát khoâng dö taøn. Ñoù goïi laø choã döøng nghæ baäc thöôïng.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì coù theå ñaït ñeán choã nghæ ngôi toái thöôïng khoâng?” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:57 “Noùi laø thanh löông58, vaäy theá naøo laø thanh löông?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Thanh löông laø naêm haï phaàn keát ñaõ tröø saïch; töùc laø thaân kieán, giôùi thuû, nghi, tham duïc vaø saân nhueá.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, ñeå coù theå ñoaïn tröø naêm haï phaàn keát naøy, ñeå ñaït ñeán thanh löông khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:59 “Goïi laø ñöôïc thanh löông, vaäy theá naøo laø ñöôïc thanh löông?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Ñoái vôùi naêm haï phaàn keát ñaõ ñoaïn taän, ñaõ nieäm tri, ñoù goïi laø ñöôïc thanh löông.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì ñöôïc thanh löông khoâng?”

57.

Ñoaïn vaán ñaùp 25, khoâng coù trong Paøli.

58.

Thanh löông ²M ²D¡A hay traïng thaùi maùt laïnh. Paøli: sìtibhuøta.

59.

Ñoaïn vaán ñaùp 26, khoâng coù trong Paøli.
Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:60 “Goïi laø thanh löông baäc thöôïng, vaäy theá naøo laø thanh löông baäc thöôïng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Thanh löông baäc thöôïng laø khi tham duïc, saân nhueá, ngu si ñaõ vónh vieãn tröø saïch khoâng coøn; taát caû moïi thöù phieàn naõo ñaõ vónh vieãn tröø saïch khoâng coøn. Ñoù goïi laø thanh löông baäc thöôïng.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì ñaït ñöôïc thanh löông baäc thöôïng khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:61 “Noùi laø ñaït ñöôïc thanh löông baäc thöôïng, vaäy theá naøo laø ñaït ñöôïc thanh löông baäc thöôïng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Ñaït ñöôïc thanh löông baäc thöôïng laø ñoái vôùi tham duïc ñaõ vónh vieãn ñoaïn tröø, vónh vieãn bieán tri khoâng dö taøn; ñoái vôùi saân nhueá vaø ngu si ñaõ vónh vieãn ñoaïn tröø, vónh vieãn bieán tri khoâng dö taøn. Ñoù goïi laø ñaït ñöôïc thanh löông baäc thöôïng.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì ñöôïc thanh löông baäc thöôïng naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

60.
Ñoaïn vaán ñaùp 27.
61.
Ñoaïn vaán ñaùp 28.
Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát62: “Goïi laø aùi, vaäy theá naøo laø aùi?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “AÙi coù ba, ñoù laø duïc aùi, saéc aùi vaø voâ saéc aùi.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì coù theå dieät tröø ñöôïc ba aùi naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:63 “Goïi laø nghieäp ñaïo64, vaäy theá naøo laø nghieäp ñaïo?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Nghieäp ñaïo. ñoù laø möôøi nghieäp ñaïo baát thieän, töùc saùt sanh, troäm cöôùp, taø daâm, voïng ngöõ, löôõng thieät, aùc khaåu, yû ngöõ, tham duïc, saân nhueá vaø taø kieán.” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo ñeå dieät tröø möôøi nghieäp ñaïo naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài

ñöùng daäy töø giaõ nhau.

Dieâm-phuø-xa hoûi Xaù-lôïi-phaát:65
“Goïi laø oâ ueá, vaäy theá naøo laø oâ ueá?”
Xaù-lôïi-phaát ñaùp:
“Ueá coù ba, ñoù laø tham duïc, saân nhueá vaø ngu si.”
Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát:
62.
Ñoaïn vaán ñaùp 29, Paøli, S.38.10 Taòhaø.
63.
Ñoaïn vaán ñaùp 30.
64.
Haùn: nghieäp ñaïo ~ ¹D. Paøli: kammapatha; baûn Haùn hieåu laø kammapada.
65.
Ñoaïn vaán ñaùp 31.
“Coù con ñöôøng naøo, coù söï thöïc haønh naøo maø tu taäp, tu taäp nhieàu, thì coù theå tröø ñöôïc ba ueá naøy khoâng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Coù. Ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo, töø chaùnh kieán cho ñeán chaùnh ñònh.” Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø choã ngoài ñöùng daäy töø giaõ nhau. Nhö kinh Ueá, cuõng vaäy caùc kinh noùi veà Caáu baån [32], Caáu gheùt [33], Gai nhoïn [34], Luyeán [35] vaø Heä phöôïc [36] cuõng nhö vaäy. M KINH 491. SA-MOÂN XUAÁT GIA SÔÛ VAÁN66 Nhö kinh Dieâm-phuø-xa hoûi, kinh Sa-moân xuaát gia hoûi cuõng nhö vaäy. M KINH 492. NEÂ THUÛY67 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø trong thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát cuõng ñang ôû ñaây. Roài Toân giaû Xaù-lôïiphaát noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Neáu coù Tyø-kheo naøo68 ñöôïc voâ löôïng tam-muoäi69, thaân taùc chöùng, thaønh töïu vaø an truï, nhöng ñoái vôùi Nieát-baøn, söï dieät taän cuûa höõu thaân70, maø taâm khoâng hoan hyû71, luyeán tieác höõu thaân72. Gioáng nhö

66. “Nhöõng caâu hoûi cuûa Sa-moân xuaát gia”. Noäi dung gaàn gioáng caùc kinh treân. 67. “Ao buøn”. Paøli, A.4.178 Jambaøli. 68. Paøli: cattaørome bhikkhave puggalaø santo saövijjamaønaø lokasmiö, theá gian coù boán haïng ngöôøi. 69. Paøli: santaö cetovimutti, taâm giaûi thoaùt tòch tónh. 70. Haùn: höõu thaân dieät ¦³ ¨ À . Paøli: sakkaøyanirodha. 71. Haùn: taâm baát laïc tröôùc ¤ß ¤£ ¼Ö Û. Paøli: na pakkhandati: khoâng tieán tôùi, hay khoâng phaán chaán. 72. Baûn Paøli, A.ii, tr.165: sakkaøyanirodhe cittaö na pakkhandati nappasìdati na santiæehati naødhimuccati, “(Vò aáy khi taùc yù höõu thaân dieät) ñoái vôùi höõu thaân dieät maø taâm khoâng thaêng tieán, khoâng tröøng tònh, khoâng an truù, khoâng quyeát tín”.

ngöôøi tay dính keo maø naém treân caønh caây, thì tay lieàn bò dính treân caønh khoâng gôõ ra ñöôïc. Vì sao? Vì keo dính tay. “Neáu Tyø-kheo töï thaân ñaõ taùc chöùng voâ löôïng Tam-ma-ñeà73, nhöng taâm khoâng hoan hyû74 ñoái vôùi Nieát-baøn, söï dieät taän cuûa höõu thaân75; luyeán tieác höõu thaân, thì troïn

khoâng theå thoaùt ly, ngay trong ñôøi naøy khoâng ñöôïc tuøy thuaän giaùo phaùp, cho ñeán khi maïng chung cuõng khoâng sôû ñaéc maø phaûi sanh laïi coõi naøy; cuoái cuøng roài cuõng khoâng phaù ñöôïc söï si aùm. Nhö beân caïnh laøng coù ao buøn; lôùp buøn raát saâu. Laâu ngaøy trôøi khoâng möa, nöôùc ao khoâ caïn, ñaát nöùt neû ra76. Cuõng vaäy, Tyø-kheo ngay trong ñôøi naøy khoâng ñöôïc tuøy thuaän giaùo phaùp, cho ñeán khi maïng chung cuõng khoâng sôû ñaéc vaø seõ trôû laïi ñoïa vaøo coõi naøy. “Neáu coù Tyø-kheo naøo ñöôïc voâ löôïng tam-muoäi, töï thaân taùc chöùng, thaønh töïu vaø an truù, ñoái vôùi söï dieät taän cuûa höõu thaân, Nieát-baøn, naøy khi hoaïi dieät maø taâm sanh ra tin vui, khoâng luyeán tieác höõu thaân. Gioáng nhö ngöôøi duøng baøn tay khoâ raùo, saïch seõ, vòn vaøo caønh caây, thì tay seõ khoâng bò dính theo caây. Vì sao? Vì baøn tay saïch. Cuõng vaäy, neáu Tyø-kheo naøo ñöôïc voâ löôïng tam-muoäi, töï thaân taùc chöùng, thaønh töïu vaø an truù, ñoái vôùi söï dieät taän cuûa höõu thaân, Nieát-baøn naøy khi hoaïi dieät maø taâm sanh ra tin vui, khoâng luyeán tieác höõu thaân; ngay trong ñôøi naøy tuøy thuaän giaùo phaùp, cho ñeán khi maïng chung khoâng coøn sanh laïi coõi naøy nöõa. “Cho neân Tyø-kheo phaûi sieâng naêng phöông tieän phaù tan voâ minh. Gioáng nhö beân caïnh laøng coù ao buøn, nöôùc töø boán phía chaûy vaøo, trôøi laïi hay möa, nöôùc thöôøng vaøo ao ñaày daãy, ñoà dô baån chaûy ra heát, ao nöôùc naøy trôû neân trong saïch. Cuõng vaäy Tyø-kheo ngay trong ñôøi naøy maø tuøy thuaän giaùo phaùp; cho ñeán khi maïng chung seõ khoâng coøn sanh trôû laïi coõi naøy. Bôûi vaäy, Tyø-kheo phaûi sieâng naêng phöông tieän phaù tan voâ minh.”

73.

Xem cht.69 treân.

74.

Xem cht.71 treân.

75.

Baûn Paøli: “Vò aáy khi taùc yù söï dieät tröø voâ minh”.

76.

Baûn Paøli: ao ñaõ bò bít, khoâng thoaùt nöôùc, laïi laâu ngaøy khoâng möa, lôùp buøn khoâ cöùng khoâng theå veùt caïn”.

Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Toân giaû daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 493. THÖØA THUYEÀN NGHÒCH LÖU77 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø trong thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát cuõng ñang ôû ñaây. Roài Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Neáu Tyø-kheo a-luyeän-nhaõ78, hoaëc ôû giöõa ñaát troáng, trong röøng, döôùi boùng caây, neân hoïc nhö vaày: Quay vaøo beân trong maø tö duy, quaùn saùt, töï bieát trong taâm coøn coù duïc töôûng khoâng? Neáu khoâng töï bieát ñöôïc, thì ôû nôi caûnh giôùi hoaëc ôû nôi tònh töôùng, ôû ñoù seõ coù aùi duïc khôûi leân, traùi vôùi haïnh vieãn ly79. Gioáng nhö ngöôøi duøng söùc cheøo thuyeàn nghòch doøng ñi leân, thaân neáu hôi meät moûi, bieáng nhaùc, thì thuyeàn quay trôû laïi, xuoâi doøng ñi xuoáng. Cuõng vaäy, Tyø-kheo khi tö duy tònh töôûng,

trôû laïi sanh ra aùi duïc, traùi vôùi haïnh vieãn ly. Tyø-kheo naøy tu hoïc, tu phöông tieän thaáp keùm, haønh khoâng thuaàn tònh. Vì vaäy laïi bò aùi duïc cuoán troâi, khoâng ñöôïc phaùp löïc, taâm khoâng tónh laëng, taâm khoâng chuyeân nhaát; ñoái vôùi tònh töôùng kia theo ñoù maø sanh aùi duïc, troâi noåi laên loùc, traùi vôùi haïnh vieãn ly. Neân bieát Tyø-kheo naøy, khoâng daùm töï xaùc nhaän laø ñoái vôùi naêm phaåm chaát cuûa duïc maø ly duïc, giaûi thoaùt. “Neáu Tyø-kheo naøo ôû nôi ñaát troáng, trong röøng hoaëc döôùi boùng caây, tö duy nhö vaày: ‘Trong noäi taâm ta ñaõ ly duïc chöa?’ Tyø-kheo naøy seõ ôû nôi caûnh giôùi hoaëc tieáp nhaän tònh töôùng, maø bieát taâm mình ñaõ xa lìa töôùng aáy, khoâng tuøy thuaän tieán vaøo doøng xoaùy. Gioáng nhö loâng chim vaøo löûa thì bò quaén laïi, khoâng coù nôû ra. Cuõng vaäy, Tyø-kheo naøo, hoaëc tieáp nhaän tònh töôùng maø tuøy thuaän vieãn ly, khoâng tuøy thuaän tieán vaøo doøng xoaùy. “Tyø-kheo, neân bieát nhö vaày, ñoái vôùi phöông tieän thöïc haønh taâm

77.

“Côõi thuyeàn ñi ngöôïc doøng”.

78.

Haùn: A-luyeän-nhaõ tyø-kheo ªü ½m Y ¤ñ ¥C. Paøli: araóóaka-bhikkhu, tyø-kheo soáng trong röøng.

79.

Traùi vôùi ñôøi soáng aån daät.

khoâng bieáng nhaùc, chöùng ñaéc phaùp, tòch tónh, tónh chæ, an oån, khoaùi laïc, thuaàn tònh nhaát taâm vaø töï noùi: ‘Ta sau khi tö duy, ñoái vôùi tònh töôùng, maø tuøy thuaän vieãn ly, tuøy thuaän tu ñaïo, thì coù theå töï xaùc nhaän, ñoái vôùi naêm phaåm chaát cuûa duïc, ñaõ ly duïc giaûi thoaùt.” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Toân giaû daïy, hoan hyû, phuïng haønh. M KINH 494. KHOÂ THOÏ80 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø trong thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñang ôû trong nuùi Kyø-xaø-quaät. Baáy giôø, saùng sôùm, Toân giaû ñaép y mang baùt ra khoûi nuùi, vaøo thaønh Vöông xaù khaát thöïc; thaáy beân leà ñöôøng moät caây ñaïi thoï khoâ lieàn ñeán beân caây naøy traûi toïa cuï ngoài ngay thaúng vaø noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Neáu coù Tyø-kheo naøo tu taäp thieàn töù, ñaït ñöôïc thaàn thoâng, taâm ñöôïc töï taïi, muoán bieán caây khoâ naøy thaønh ñaát, thì seõ thaønh ñaát lieàn. Vì sao? Vì trong caây khoâ naøy coù ñòa giôùi. Cho neân Tyø-kheo coù söùc thaàn thoâng, taâm muoán taïo ra ñaát, töùc thì thaønh ñaát khoâng khaùc. Neáu coù Tyø- kheo naøo ñaït ñöôïc söùc thaàn thoâng, töï taïi nhö yù, maø muoán khieán caây naøy thaønh nöôùc, löûa, gioù, vaøng, baïc v.v… taát caû ñeàu thaønh töïu khoâng khaùc. Vì sao? Vì caây khoâ naøy coù thuûy giôùi. Cho neân, thieàn töù ñöôïc söùc thaàn thoâng, töï taïi nhö yù; neáu muoán khieán caây khoâ naøy thaønh vaøng, töùc thì thaønh vaøng khoâng khaùc vaø nhöõng vaät khaùc cuõng ñeàu thaønh töïu nhö vaäy. Vì sao? Vì caây khoâ naøy coù caùc giôùi. Cho neân, Tyø-kheo thieàn töù, ñöôïc söùc thaàn thoâng, töï taïi nhö yù, neán muoán laøm thaønh caùc vaät khaùc thì cuõng ñeàu thaønh töïu khoâng khaùc. Tyø-kheo neân bieát, khi Tyø-kheo thieàn töù, caûnh giôùi

thaàn thoâng khoâng theå nghó baøn. Cho neân, Tyø-kheo phaûi tinh caàn thieàn töù, hoïc caùc thaàn thoâng.” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Toân giaû daïy, hoan hyû phuïng haønh. M

80. Paøli, A.6.41 Daørukkhandha.

KINH 495. GIÔÙI81 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø trong thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñang ôû trong nuùi Kyø-xaø-quaät. Baáy giôø, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát baûo caùc Tyø-kheo: “Ngöôøi phaïm giôùi, vì phaù giôùi neân sôû y suùt giaûm, taâm khoâng an truù vôùi söï an laïc82. Vì taâm khoâng an truù vôùi söï an laïc neân maát hoan hyû, tónh chæ, an laïc, tam-muoäi tòch tónh; maát tri kieán nhö thaät83, söï yeám ly, ly duïc, giaûi thoaùt, vónh vieãn khoâng theå ñaït ñöôïc Voâ dö Nieát-baøn. Gioáng nhö caây bò muïc thì taát caû caønh, laù, hoa, traùi ñeàu khoâng theå thaønh töïu. Tyø-kheo phaïm giôùi laïi cuõng nhö vaäy, coâng ñöùc suùt giaûm84, taâm khoâng an truù vôùi söï an laïc. Vì taâm khoâng an truù vôùi söï an laïc85 neân maát hoan hyû, tónh chæ, an laïc, tam-muoäi tòch tónh; maát tri kieán nhö thaät, söï yeám ly, ly duïc, giaûi thoaùt. Do thoaùi thaát giaûi thoaùt neân vónh vieãn khoâng theå ñaït ñöôïc Voâ dö Nieát-baøn. “Tyø-kheo trì giôùi, caên baûn ñaày ñuû, sôû y ñaày ñuû, taâm ñöôïc tin vui. Vì ñöôïc tin vui neân taâm ñöôïc hoan hyû, tónh chæ, an laïc, ñaït ñeán tam- muoäi tòch tónh, thaáy bieát nhö thaät, yeám ly, ly duïc, giaûi thoaùt. Do ñöôïc giaûi thoaùt, nhanh choùng ñaït ñeán Voâ dö Nieát-baøn. Ví nhö goác caây khoâng bò muïc thôøi caønh, laù, hoa, traùi ñeàu ñöôïc thaønh töïu. Tyø-kheo trì giôùi laïi cuõng nhö vaäy, caên baûn ñaày ñuû, sôû y ñaày ñuû, taâm ñöôïc tin vui. Vì ñöôïc tin vui neân taâm ñöôïc hoan hyû, tónh chæ, an laïc, ñaït ñeán tam- muoäi tòch tónh, thaáy bieát nhö thaät, yeám ly, ly duïc, giaûi thoaùt. Do ñöôïc

81. Paøli, A.5.168 Sìla; 10.4 Upanisaø; 11.4-5 Upanissaø. Tham chieáu Haùn, N026 Trung, 48 Giôùi kinh. 82. Haùn: sôû y thoaùi giaûm taâm baát laïc truù ©Ò ¨Ì °h ´î ¤ß ¤£ ¼Ö ¦í. Paøli: hatuøpaniso hoti sammaøsamaødhi, tö trôï (sôû y) cuûa chaùnh ñònh bò toån haïi. 83. Paøli: sammaøsamaødhivipannssa hatuøpanisaö hoti yathaøbhuøtaóóaøòadassanaö, do thoaùi thaát chaùnh ñònh, tö trôï (sôû y) cuûa tri kieán nhö thaät bò toån haïi. 84. Haùn: coâng ñöùc (thoaùi giaûm) ¥\ ¼w. Ñoaïn treân dòch laø sôû y. Paøli: hatuøpanisaø. Xem cht.82 treân. 85. Haùn: baát tín laïc ¤£ «H ¼Ö¡R khoâng coøn tin töôûng.

giaûi thoaùt, nhanh choùng ñaït ñeán Voâ dö Nieát-baøn.” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì ñaõ noùi, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 496. TRAÙNH Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy Toân giaû Xaù-lôïi-phaát baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu caùc Tyø-kheo khôûi leân tranh caõi vôùi nhau, coù Tyø-kheo phaïm toäi, Tyø-kheo cöû toäi. Nhöng Tyø-kheo naøy, neáu khoâng baèng vaøo tö duy ñuùng maø töï phaûn tænh quaùn saùt, thì neân bieát Tyø-kheo naøy ngang ngaïnh laâu daøi, tranh caõi, kieän tuïng caøng taêng, choáng ñoái nhau, nuoâi haän caøng ngaøy caøng

saâu. Ñoái vôùi nhöõng toäi loãi ñaõ khôûi leân, khoâng theå duøng Chaùnh phaùp luaät ngaên chaën cho döøng laïi ñöôïc. “Neáu Tyø-kheo ñaõ khôûi leân vieäc tranh tuïng, nhöng Tyø-kheo phaïm toäi, hay Tyø-kheo cöû toäi, baèng vaøo tö duy ñuùng maø töï phaûn tænh quaùn saùt, chòu khieån traùch, thì neân bieát Tyø-kheo naøy khoâng ngang ngaïnh laâu daøi, khoâng choáng ñoái nhau vaø haän thuø khoâng coøn taêng tröôûng; ñoái vôùi toäi ñaõ khôûi coù theå duøng Chaùnh phaùp luaät ñeå ngaên chaën cho döøng laïi. “Theá naøo laø Tyø-kheo baèng tö duy ñuùng maø töï phaûn tænh quaùn saùt? Tyø-kheo neân tö duy nhö vaày: ‘Ta thaät söï khoâng phaûi, khoâng toát, khoâng neân taïo toäi, ñeå cho ngöôøi khaùc baét gaëp mình. Neáu ta khoâng taïo toäi naøy thì ngöôøi kia seõ khoâng baét gaëp. Vì ngöôøi kia baét gaëp ta phaïm toäi, khieán hoï khoâng vui veû vaø hieàm traùch neân cöû toäi. Coøn nhöõng Tyø- kheo khaùc neáu nghe cuõng seõ hieàm traùch. Cho neân vieäc tranh tuïng xaûy ra laâu daøi, tính nganh ngaïnh caøng taêng vaø tranh caõi vôùi nhau. Ñoái vôùi nhöõng toäi ñaõ khôûi, khoâng theå duøng Chaùnh phaùp luaät ngaên chaën cho döøng laïi ñöôïc. Nay ta töï bieát nhö mình ñaõ noäp thueá86.’ Ñoù goïi laø Tyø- kheo ñoái vôùi nhöõng toäi ñaõ khôûi coù theå töï quaùn saùt. “Theá naøo laø Tyø-kheo cöû toäi coù theå töï phaûn tænh quaùn saùt? Tyø-

86. Haùn: thaâu thueá ¿é |. Baûn Toáng: thaâu di ¿é ²¾.

kheo cöû toäi neân nghó nhö vaày: ‘Tröôûng laõo Tyø-kheo naøy phaïm toäi khoâng toát khieán ta baét gaëp. Neáu vò aáy khoâng phaïm toäi khoâng toát ñoù thì ta ñaâu coù baét gaëp. Vì ta ñaõ baét gaëp toäi cuûa ngöôøi naøy khieán khoâng vui neân phaûi noùi ra. Coøn nhöõng Tyø-kheo khaùc neáu baét gaëp thì cuõng seõ khoâng vui vaø cuõng seõ neâu toäi. Söï tranh tuïng cöù nhö vaäy keùo daøi taêng tröôûng khoâng döøng, khoâng theå duøng Chaùnh phaùp luaät ñeå ngaên chaën nhöõng toäi ñaõ laøm, khieán cho döøng laïi. Töø ngaøy hoâm nay ta töï mình töø boû noù, nhö mình noäp thueá.’ Nhö vaäy Tyø-kheo cöû toäi neân kheùo y cöù vaøo tö duy ñuùng, ñeå noäi tónh quaùn saùt. “Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo, ngöôøi coù toäi vaø ngöôøi cöû toäi phaûi y cöù vaøo tö duy ñuùng, töï quaùn saùt ñöøng ñeå cho söï ngang ngaïnh taêng tröôûng theâm leân. Naøy caùc Tyø-kheo, khoâng neân tranh tuïng nöõa, neáu vieäc tranh tuïng coù khôûi leân thì coù theå duøng Chaùnh phaùp luaät ngaên chaën khieán noù döøng laïi.” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe roài, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 497. CÖÛ TOÄI87 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, neáu Tyø-kheo cöû toäi muoán cöû toäi ngöôøi khaùc, khieán cho taâm an truï, thì caàn coù bao nhieâu phaùp ñeå ñöôïc cöû toäi ngöôøi khaùc?” Phaät daïy Xaù-lôïi-phaát: “Neáu Tyø-kheo naøo khieán taâm an truï, coù ñuû naêm phaùp ñöôïc cöû toäi ngöôøi khaùc. Naêm phaùp ñoù laø: Thaät, chöù khoâng phaûi khoâng thaät. Ñuùng thôøi, chöù khoâng phaûi phi thôøi. Ích lôïi, chöù chaúng phaûi khoâng ích lôïi. Nhu nhuyeán, chöù khoâng thoâ baïo. Töø taâm, chöù khoâng saân haän. Naøy Xaù- lôïi-phaát, Tyø-kheo naøo muoán cöû toäi thì phaûi ñuû naêm phaùp naøy môùi ñöôïc

87. Paøli, A.5.167 Codanaø.

cöû toäi ngöôøi khaùc.” Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, Tyø-kheo bò cöû toäi, phaûi duøng bao nhieâu phaùp ñeå töï an ñöôïc taâm mình?” Phaät daïy Xaù-lôïi-phaát: “Tyø-kheo bò cöû toäi phaûi nhôø vaøo naêm phaùp khieán cho taâm mình ñöôïc an. Phaûi nghó raèng, ‘Ngöôøi naøy do ñaâu maø bieát ñöôïc? Haõy laø söï thaät chöù ñöøng laø khoâng thaät. Mong cho ñuùng thôøi, chöù ñöøng khieán phi thôøi. Mong cho vì ích lôïi chöù ñöøng khieán khoâng vì ích lôïi. Mong nhu nhuyeán, ñöøng khieán thoâ baïo. Mong laø töø taâm, ñöøng khieán saân haän. Naøy Xaù-lôïi-phaát, ngöôøi bò cöû toäi phaûi ñuû naêm phaùp naøy thì môùi töï an ñöôïc taâm mình.” Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con thaáy coù söï cöû toäi ngöôøi khaùc maø khoâng thaät, chöù chaúng phaûi thaät; phi thôøi, chöù chaúng phaûi ñuùng thôøi; khoâng vì ích lôïi, chöù chaúng phaûi vì ích lôïi; thoâ baïo, chöù khoâng nhu nhuyeán; saân nhueá, chöù khoâng coù töø taâm. Baïch Theá Toân, ñoái vôùi Tyø-kheo cöû toäi ngöôøi khaùc maø khoâng ñuùng söï thaät ñoù, phaûi duøng bao nhieâu phaùp vì lôïi ích khieán cho hoái caûi?” Phaät daïy Xaù-lôïi-phaát: “Tyø-kheo cöû toäi maø khoâng ñuùng söï thaät, phaûi duøng naêm phaùp vì lôïi ích khieán cho hoái caûi. Neân noùi vôùi ngöôøi aáy raèng, ‘Tröôûng laõo, hoâm nay Tröôûng laõo cöû toäi, khoâng thaät chöù chaúng phaûi thaät; Tröôûng laõo neân hoái caûi. Phi thôøi chöù chaúng phaûi ñuùng thôøi; khoâng vì ích lôïi, chöù chaúng phaûi vì ích lôïi; thoâ baïo, chöù khoâng nhu nhuyeán; saân nhueá, chöù khoâng coù töø taâm; Tröôûng laõo neân hoái caûi.’ Naøy Xaù-lôïi-phaát, ñoái vôùi Tyø-kheo cöû toäi ngöôøi khaùc maø khoâng ñuùng söï thaät, thì phaûi duøng naêm phaùp vì lôïi ích naøy, khieán cho hoái caûi, cuõng khieán cho Tyø-kheo trong vò lai khoâng vì ngöôøi khaùc maø cöû toäi khoâng ñuùng söï thaät.” Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, Tyø-kheo bò cöû toäi khoâng ñuùng söï thaät, phaûi duøng bao nhieâu phaùp ñeå khieán cho khoâng bò hoái haän88?” Phaät daïy Xaù-lôïi-phaát:

88. Haùn: bieán hoái ÅÜ ®¬ . Paøli: avippaæisaøro.

“Tyø-kheo bò cöû toäi khoâng ñuùng, thì phaûi nhôø vaøo naêm phaùp ñeå khoâng töï mình phaûi hoái haän. Ngöôøi naøy phaûi nghó nhö vaày, ‘Tyø-kheo kia cöû toäi khoâng thaät, chöù chaúng phaûi thaät; phi thôøi chöù chaúng phaûi thôøi; khoâng vì lôïi ích chöù chaúng phaûi vì lôïi ích, thoâ baïo chöù chaúng phaûi nhu nhuyeán, saân haän chöù khoâng phaûi töø taâm. Ta thaät söï khoâng phaûi hoái haän.’ Tyø-kheo bò cöû toäi khoâng thaät ñoù phaûi nhôø vaøo naêm phaùp naøy ñeå töï an taâm mình, khoâng töï mình phaûi hoái haän.” Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, coù Tyø-kheo cöû toäi ñuùng söï thaät, chöù khoâng phaûi khoâng thaät; ñuùng thôøi chöù khoâng phaûi khoâng ñuùng thôøi; vì ích lôïi chöù khoâng phaûi khoâng vì ích lôïi; nhu nhuyeán chöù khoâng phaûi thoâ baïo; töø taâm chöù khoâng phaûi saân haän; Tyø-kheo cöû toäi ñuùng ñoù neân baèng bao nhieâu phaùp vì lôïi ích ñeå khoâng bò hoái haän?” Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: “Tyø-kheo cöû toäi ñuùng söï thaät, neân baèng naêm phaùp vì lôïi ích ñeå khieán cho khoâng bò hoái haän. Neân noùi nhö vaày, ‘Tröôûng laõo, ngaøi ñaõ cöû toäi ñuùng söï thaät chöù khoâng phaûi khoâng thaät;

ñuùng thôøi chöù khoâng phaûi phi thôøi; vì ích lôïi chöù khoâng phaûi khoâng vì ích lôïi; nhu nhuyeán chöù khoâng phaûi thoâ baïo; töø taâm chöù khoâng phaûi saân haän.' Naøy Xaù-lôïi-phaát, Tyø-kheo naøo cöû toäi ñuùng thì phaûi baèng naêm phaùp lôïi ích naøy ñeå khieán Tyø-kheo ñoù khoâng bò hoái haän vaø cuõng ñeå cho Tyø-kheo vò lai cöû toäi ngöôøi khaùc ñuùng maø khoâng bò hoái haän." Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, Tyø-kheo bò cöû toäi ñuùng, thì phaûi baèng bao nhieâu phaùp vì lôïi ích ñeå khoâng bò hoái haän?" Phaät daïy Xaù-lôïi-phaát: "Tyø-kheo bò cöû toäi ñuùng, thì phaûi baèng naêm phaùp lôïi ích naøy ñeå khoâng bò hoái haän. Neân noùi nhö vaày, 'Tyø-kheo naøy cöû toäi ñuùng chöù khoâng phaûi khoâng ñuùng, oâng chôù hoái haän; ñuùng thôøi chöù khoâng phaûi phi thôøi; nghóa lôïi chöù khoâng phaûi khoâng nghóa lôïi; nhu nhuyeán chöù khoâng phaûi thoâ baïo; coù töø taâm chöù khoâng phaûi saân haän, oâng chôù hoái haän." Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, con thaáy Tyø-kheo bò cöû toäi ñuùng maø laïi saân haän. Baïch Theá Toân, Tyø-kheo bò cöû toäi ñuùng maø saân haän, thì phaûi duøng bao

nhieâu phaùp ñeå töï giaûi toûa ñoái vôùi saân haän?" Phaät daïy Xaù-lôïi-phaát: "Tyø-kheo bò cöû toäi ñuùng maø khôûi leân saân haän, thì phaûi duøng naêm phaùp ñeå töï giaûi toûa. Neân noùi vôùi ngöôøi aáy raèng, 'Tröôûng laõo, Tyø-kheo cöû toäi oâng laø ñuùng söï thaät chöù khoâng phaûi khoâng thaät, oâng chôù saân haän... cho ñeán töø taâm chöù khoâng phaûi saân haän.' Naøy Xaù-lôïi-phaát, Tyø- kheo bò cöû toäi ñuùng maø khôûi leân saân haän, thì neân duøng naêm phaùp naøy ñeå ñoái vôùi saân haän ñöôïc giaûi toûa." Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, coù ngöôøi cöû toäi ñuùng, coù ngöôøi khoâng ñuùng; ñoái vôùi hai ngöôøi naøy con töï an taâm. Neáu kia ñuùng söï thaät thì con phaûi töï bieát. Neáu kia khoâng ñuùng thì con phaûi töï hoùa giaûi raèng, 'Ñieàu ñoù khoâng ñuùng, nay ta töï bieát laø khoâng coù loãi naøy.' Baïch Theá Toân, con phaûi nhö vaäy, nhö nhöõng gì Theá Toân ñaõ daïy trong kinh Thí duï xeû goã89, daïy caùc Sa-moân: 'Neáu coù giaëc ñeán baét oâng, roài duøng cöa, cöa xeû thaân oâng. Caùc oâng ñoái vôùi giaëc maø khôûi leân nieäm aùc, noùi lôøi aùc, thì töï sanh ra chöôùng ngaïi. Cho neân, Tyø-kheo, neáu bò giaëc duøng cöa, cöa xeû thaân caùc oâng, caùc oâng ñoái vôùi giaëc chôù khôûi loøng aùc vaø noùi lôøi aùc, chæ töï laøm chöôùng ngaïi mình maø thoâi. Ñoái vôùi nhöõng ngöôøi ñoù neân sanh loøng töø bi, khoâng oaùn haän; chöùng nhaäp, thaønh töïu vaø truù vôùi töø taâm cuøng khaép boán phöông caûnh giôùi.' Cho neân, baïch Theá Toân, con phaûi nhö vaäy, nhö lôøi Theá Toân ñaõ daïy, ñoái vôùi caùi khoå thaân bò cöa xeû maø coøn töï an nhaãn; huoáng chi nhöõng caùi khoå nhoû nhaët, hay nhöõng lôøi phæ baùng nhoû nhaët maø khoâng an nhaãn ñöôïc. Vì muïc ñích cuûa Sa-moân, vì öôùc muoán cuûa Sa-moân, muoán ñoaïn tröø phaùp baát thieän, muoán tu taäp phaùp thieän thì ñoái vôùi phaùp baát thieän naøy neân ñoaïn tröø; vaø ñoái vôùi phaùp thieän thì neân phöông tieän tu taäp tinh caàn, kheùo töï phoøng ngöøa, buoäc nieäm tö duy, khoâng ñeå buoâng lung. Haõy tu hoïc nhö vaäy." Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, neáu con cöû toäi Tyø-kheo khaùc, ñuùng söï thaät chöù khoâng phaûi khoâng thaät; ñuùng thôøi chöù khoâng phaûi khoâng ñuùng thôøi; coù

nghóa lôïi chöù khoâng phaûi khoâng nghóa lôïi; nhu nhuyeán chöù khoâng phaûi thoâ baïo; coù töø taâm chöù khoâng phaûi saân haän, nhöng coù Tyø-kheo bò cöû

89. Haùn: Giaûi taøi kinh ¸Ñ §÷ ¸g. Khoâng roõ xuaát xöù.

toäi kia vaãn oâm loøng thuø haän.” Phaät hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Tyø-kheo loaïi naøo khi nghe cöû toäi maø sanh taâm thuø haän?” Xaù-lôïi-phaát baïch phaät: “Baïch Theá Toân, neáu Tyø-kheo kia cong vaïy, giaû doái, löøa gaït, baát tín, khoâng hoå theïn, bieáng nhaùc, maát nieäm, khoâng ñònh, aùc tueä, ngaõ maïn, traùi vôùi haïnh vieãn ly, khoâng kính Giôùi luaät, khoâng troïng Sa-moân, khoâng sieâng naêng tu hoïc, khoâng töï tænh quaùn saùt, vì keá soáng maø xuaát gia, khoâng vì caàu Nieát-baøn; nhöõng ngöôøi nhö vaäy nghe con cöû toäi lieàn sanh saân nhueá.” Phaät hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Nhöõng haïng Tyø-kheo naøo nghe oâng cöû toäi maø khoâng saân haän?” Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, neáu coù Tyø-kheo naøo taâm khoâng cong vaïy, khoâng giaû doái, löøa gaït, coù chaùnh tín, bieát hoå theïn, tinh caàn chaùnh nieäm, chaùnh ñònh, trí tueä, khoâng ngaõ maïn, khoâng boû haïnh vieãn ly, kính saâu Giôùi luaät, troïng haïnh Sa-moân, toân suøng Nieát-baøn, vì phaùp xuaát gia, khoâng vì keá soáng; nhöõng Tyø-kheo nhö vaäy nghe con cöû toäi thì hoan hyû nhaän laõnh nhö uoáng cam loä. Nhö ngöôøi nöõ doøng Saùt-lôïi hay Baø-la-moân taém goäi saïch seõ, ñöôïc hoa ñeïp ñeõ, yeâu thích, ñoäi leân ñaàu, caøi leân ñaàu. Cuõng vaäy, neáu Tyø-kheo naøo khoâng cong vaïy, khoâng giaû doái, löøa gaït, chaùnh tín, coù hoå theïn, tinh caàn, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh, trí tueä, khoâng ngaõ maïn, taâm giöõ haïnh vieãn ly, kính saâu Giôùi luaät, troïng haïnh Sa-moân, sieâng tu taäp, töï tænh giaùc, vì phaùp xuaát gia, chí caàu Nieát-baøn, thì Tyø-kheo nhö vaäy khi nghe con cöû toäi vui veû nhaän laõnh nhö uoáng cam loä.” Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: “Neáu Tyø-kheo naøo cong vaïy, giaû doái, löøa gaït, baát tín, khoâng hoå theïn, bieáng nhaùc, maát nieäm, khoâng ñònh, aùc tueä, ngaõ maïn, traùi vôùi haïnh vieãn ly, khoâng kính Giôùi luaät, khoâng troïng haïnh Sa-moân, khoâng caàu Nieát-baøn, vì keá soáng xuaát gia, thì ñoái vôùi Tyø-kheo nhö vaäy khoâng neân daïy doã vaø noùi chuyeän. Vì sao? Vì nhöõng Tyø-kheo naøy phaù phaïm haïnh. Neáu Tyø-kheo naøo khoâng cong vaïy, khoâng giaû doái, khoâng löøa gaït, coù loøng tin, hoå theïn, tinh caàn, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh, trí tueä, khoâng ngaõ maïn, taâm giöõ haïnh vieãn ly, kính saâu

Giôùi luaät, troïng haïnh Sa-moân, chí suøng Nieát-baøn, vì phaùp xuaát gia, thì nhöõng Tyø-kheo nhö vaäy phaûi neân daïy doã. Vì sao? Vì nhöõng Tyøkheo naøy thöôøng tu phaïm haïnh, coù theå töï ñöùng vöõng.” Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 498. NA-LA-KIEAN-ÑAØ90 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi Na-la-kieàn-ñaø, trong vöôøn Am-la cuûa ngöôøi baùn y . Luùc baáy giôø, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh 91

leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con tin saâu xa veà Theá Toân raèng, trí tueä cuûa caùc Sa-moân, Baø-la-moân duø laø quaù khöù, vò lai hay hieän taïi cuõng khoâng baèng söï giaùc ngoä92 cuûa Theá Toân,

huoáng laïi laø hôn!” Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: “Laønh thay! Laønh thay! Xaù-lôïi-phaát! Laønh thay nhöõng lôøi noùi hi höõu ñeä nhaát naøy, ôû giöõa ñaïi chuùng roáng leân tieáng roáng sö töû, töï noùi tin saâu xa veà Theá Toân raèng, trí tueä coù ñöôïc cuûa caùc Sa-moân, Baø-la-moân duø laø quaù khöù, vò lai hay hieän taïi cuõng khoâng baèng söï giaùc ngoä cuûa Theá Toân, huoáng laïi laø hôn!” Phaät hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Ngöôi coù theå bieát roõ veà taêng thöôïng giôùi cuûa Phaät quaù khöù chaêng?” Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con khoâng bieát.” Ñöùc Phaät laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Ngöôi coù bieát phaùp nhö vaäy, tueä nhö vaäy, minh nhö vaäy, giaûi thoaùt nhö vaäy vaø an truï nhö vaäy chaêng?”

90.

Paøli, S.47.12 Naølandaø. Tham chieáu, D.28 Sampasaødanìya-suttanta.

91.

Na-la-kieàn-ñaø maïi y giaû Am-la vieân ¨º Ã¹ Þ¥ ªû ½æ ¦ç ªÌ Ú Ã¹ ¶é . Paøli: Naølandaøyaö viharati paøvaørikambavane, vöôøn xoaøi cuûa nhaø phuù hoä Paøvaørika laø ngheà (baùn y) chöù khoâng phaûi teân ngöôøi.

92.

Nguyeân Haùn: Boà-ñeà Ð ´£ . Paøli: Sambodhi.

Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con khoâng bieát.” Phaät laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Ngöôi coù bieát roõ taêng thöôïng giôùi cuûa Phaät vò lai, cuøng phaùp nhö vaäy, tueä nhö vaäy, minh nhö vaäy, giaûi thoaùt nhö vaäy vaø an truï nhö vaäy chaêng?” Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con khoâng bieát.” Ñöùc Phaät hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Ngöôi coù bieát roõ giôùi taêng thöôïng cuûa Phaät hieän taïi, cuøng phaùp nhö vaäy, tueä nhö vaäy, minh nhö vaäy, giaûi thoaùt nhö vaäy vaø an truï nhö vaäy chaêng?” Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con khoâng bieát.” Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: “Neáu oâng khoâng bieát trong taâm cuûa chö Phaät quaù khöù, vò lai, hieän taïi sôû höõu caùc phaùp ñoù, thì taïi sao ôû giöõa ñaïi chuùng roáng leân tieáng roáng sö töû, taùn thaùn nhö vaày: ‘Con tin saâu xa veà Theá Toân raèng: trí tueä coù ñöôïc cuûa caùc Sa-moân, Baø-la-moân duø laø quaù khöù, vò lai hay hieän taïi cuõng khoâng baèng trí tueä Theá Toân, huoáng laïi laø hôn!’” Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con khoâng bieát giôùi haïn trong taâm93 cuûa chö Phaät Theá Toân quaù khöù, vò lai, hieän taïi, nhöng con coù theå bieát giôùi haïn veà phaùp94 cuûa chö Phaät Theá Toân. Con nghe phaùp ñöôïc Theá Toân noùi, caøng luùc caøng saâu xa, caøng luùc caøng thuø thaéng, caøng luùc caøng taêng thöôïng, caøng luùc caøng vi dieäu. Con nghe phaùp ñöôïc Theá Toân noùi, khi bieát moät phaùp töùc thì ñoaïn moät phaùp, bieát moät phaùp lieàn chöùng moät phaùp, bieát moät phaùp töùc thì tu taäp moät phaùp, cöùu caùnh ñoái vôùi phaùp. Cho neân ñoái vôùi Ñaïi Sö loøng tin ñöôïc thanh tònh vaø taâm ñöôïc thanh

93. Haùn: baát tri … taâm chi phaân teà ¤£ ª¾ … ¤ß ¤§ ¤À »ô. Paøli: cetopariyaóaøòa n’atthi, “khoâng coù nhaän thöùc veà taâm tö…” Baûn Haùn ñoïc ceto-paryanta (giôùi haïn cuûa taâm tö) thay vì ceto-pariya (ñoäng thaùi cuûa taâm tö). 94. Haùn: phaùp chi phaân teà ªk ¤§ ¤À »ô. Paøli: dhammanvaya: toång töôùng (tính loaïi tôï) cuûa phaùp.

tònh. Theá Toân laø Baäc Ñaúng Chaùnh Giaùc. “Baïch Theá Toân, nhö quoác vöông coù thaønh trì ôû bieân giôùi, voøng thaønh vaây quanh vuoâng vöùc, boán maët kieân coá, chaéc chaén, chæ coù moät cöûa, khoâng coù cöûa thöù hai, sai ngöôøi ñöùng giöõ cöûa; nhaân daân ra vaøo ñeàu töø cöûa naøy. Vieäc ñi ra hoaëc ñi vaøo, tuy ngöôøi giöõ cöûa naøy khoâng bieát soá ngöôøi nhieàu hay ít, nhöng bieát nhaân daân chæ ñi töø cöûa naøy, khoâng ñi choã khaùc. Cuõng vaäy, con bieát chö Phaät, Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc quaù khöù, ñaõ ñoaïn taän naêm trieàn caùi laø nhöõng thöù naõo loaïn taâm, khieán cho tueä löïc suy keùm, bò rôi vaøo chöôùng ngaïi, khoâng höôùng ñeán Nieát-baøn; ñaõ an truù boán Nieäm xöù; ñaõ tu taäp baûy Giaùc phaàn; ñaõ chöùng ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng giaùc. Chö Phaät Theá Toân ñôøi vò lai cuõng ñaõ ñoaïn taän naêm trieàn caùi laø nhöõng thöù naõo loaïn taâm, khieán cho tueä löïc suy keùm, bò rôi vaøo chöôùng ngaïi, khoâng höôùng ñeán Nieát-baøn; ñaõ an truù boán Nieäm xöù; ñaõ tu taäp baûy Giaùc phaàn; ñaõ chöùng ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng giaùc. Ngaøy nay, chö Phaät Theá Toân, Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc hieän taïi cuõng ñaõ ñoaïn taän naêm trieàn caùi laø nhöõng thöù naõo loaïn taâm, khieán cho tueä löïc suy keùm, bò rôi vaøo chöôùng ngaïi, khoâng höôùng ñeán Nieát-baøn; ñaõ an truù boán Nieäm xöù; ñaõ tu taäp baûy Giaùc phaàn; ñaõ chöùng ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng giaùc.” Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: “Ñuùng vaäy! Ñuùng vaäy! Naøy Xaù-lôïi-phaát, chö Phaät quaù khöù, vò lai vaø hieän taïi thaûy ñeàu ñaõ ñoaïn taän naêm trieàn caùi laø nhöõng thöù naõo loaïn taâm, khieán cho tueä löïc suy keùm, bò rôi vaøo chöôùng ngaïi, khoâng höôùng ñeán Nieát-baøn; ñaõ an truù boán Nieäm xöù; ñaõ tu taäp baûy Giaùc phaàn; ñaõ chöùng ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng giaùc.” Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, vui möøng thöïc haønh theo. M KINH 499. THAÏCH TRUÏ95 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông

95. Paøli, A.9.26 Silaøyuøpa.

xaù. Baáy giôø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ôû trong nuùi Kyø-xaø-quaät. Khi aáy coù Tyø-kheo Nguyeät Töû96 laø ñeä töû cuûa Ñeà-baø-ñaït-ña97, ñeán choã Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, chaøo hoûi xong ñöùng qua moät beân. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát hoûi Tyø-kheo Nguyeät Töû: “Tyø-kheo Ñeà-baø-ñaït-ña coù thöôøng thuyeát phaùp cho chuùng Tyø- kheo nghe khoâng?” Nguyeät Töû thöa: “Thöa, coù thuyeát phaùp.” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát hoûi Tyø-kheo Nguyeät Töû: “Ñeà-baø-ñaït-ña thuyeát phaùp theá naøo?” Tyø-kheo Nguyeät Töû thöa Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: “Ñeà-baø-ñaït-ña thuyeát phaùp nhö vaày: ‘Tyø-kheo baèng taâm phaùp maø tu taâm98, Tyø-kheo naøy coù theå töï xaùc nhaän raèng, ta ñaõ ly duïc, giaûi thoaùt khoûi naêm duïc coâng ñöùc.’” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tyø-kheo Nguyeät Töû: “Ñeà-baø-ñaït-ña cuûa oâng sao khoâng thuyeát phaùp nhö vaày, ‘Tyø- kheo baèng taâm phaùp maø kheùo tu taâm, lìa taâm duïc, lìa taâm saân nhueá, lìa taâm ngu si, ñöôïc phaùp khoâng tham, ñöôïc phaùp khoâng saân vaø khoâng si, khoâng trôû laïi phaùp duïc höõu, saéc höõu vaø voâ saéc höõu; thì Tyø-kheo aáy coù theå töï xaùc nhaän, ‘Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh

ñôøi sau nöõa'?" Tyø-kheo Nguyeät Töû thöa: "Vò aáy khoâng theå nhö vaäy, thöa Toân giaû Xaù-lôïi-phaát." Baáy giôø, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tyø-kheo Nguyeät Töû: "Neáu coù Tyø-kheo baèng taâm phaùp maø kheùo tu taâm, coù theå xa lìa taâm tham duïc, taâm saân nhueá vaø taâm ngu si, ñöôïc phaùp khoâng tham, khoâng nhueá vaø khoâng si, thì Tyø-kheo naøy coù theå töï xaùc nhaän: 'Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.' "Ví nhö gaàn thoân aáp coù nuùi ñaù lôùn, khoâng theå caét ñöùt ñöôïc,

96.

Nguyeät Töû Tyø-kheo ¤ë ¤l ¤ñ ¥C. Paøli: Candikaputta.

97.

Ñeà-baø-ñaït-ña ´£ ±C ¹F ¦h. Paøli: Devadatta.

98.

Haùn: taâm phaùp tu taâm ¤ß ªk × ¤ß. Paøli: cetassaø cittaö suparicitam, taâm hoaøn toaøn ñöôïc ñöôïc tích taäp bôûi taâm yù.

khoâng theå phaù naùt vaø xuyeân thuûng ñöôïc, noù daøy ñaëc vaø kín mít. Giaû söû coù gioù töø phöông Ñoâng thoåi tôùi, khoâng theå laøm cho noù lay ñoäng, cuõng khoâng theå vöôït qua noù ñeå ñeán phöông Taây. Cuõng vaäy, gioù töø phöông Nam, Taây, Baéc vaø boán goùc thoåi ñeán cuõng khoâng theå laøm cho noù lay ñoäng vaø vöôït qua khoûi noù. Cuõng vaäy, Tyø-kheo baèng taâm phaùp maø kheùo tu taâm, coù theå xa lìa taâm tham duïc, taâm saân nhueá vaø taâm ngu si, ñöôïc phaùp khoâng tham, khoâng nhueá vaø khoâng si, thì Tyø-kheo naøy coù theå töï xaùc nhaän: 'Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.' "Ví nhö coät ñoàng nhaân-ñaø99 ñöôïc caém saâu vaøo trong ñaát, ñaép ñaát leân chaët kín, gioù boán phía coù thoåi ñeán cuõng khoâng theå lay ñoäng ñöôïc. Cuõng vaäy, Tyø-kheo vôùi taâm phaùp maø kheùo tu taâm, coù theå xa lìa taâm tham duïc, taâm saân nhueá vaø taâm ngu si, ñöôïc phaùp khoâng tham, khoâng nhueá vaø khoâng si, thì Tyø-kheo naøy coù theå töï xaùc nhaän: 'Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.' "Ví nhö truï ñaù daøi möôøi saùu khuyûu tay, caém vaøo loøng ñaát taùm khuyûu tay, gioù boán phöông thoåi ñeán cuõng khoâng theå lay ñoäng ñöôïc. Cuõng vaäy, Tyø-kheo vôùi taâm phaùp maø kheùo tu taâm, coù theå xa lìa taâm tham duïc, taâm saân nhueá vaø taâm ngu si, ñöôïc phaùp khoâng tham, khoâng nhueá vaø khoâng si, thì Tyø-kheo naøy coù theå töï xaùc nhaän: 'Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.' "Ví nhö ngöôøi ñoát löûa chöa chaùy, chaùy roài thì khoâng ñoát nöõa. Cuõng vaäy, Tyø-kheo vôùi taâm phaùp maø kheùo tu taâm, coù theå xa lìa taâm tham duïc, taâm saân nhueá vaø taâm ngu si, ñöôïc phaùp khoâng tham, khoâng nhueá vaø khoâng si, thì Tyø-kheo naøy coù theå töï xaùc nhaän: 'Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.'" Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe roài, hoan hyû phuïng haønh. M 99. Haùn:

nhaân-ñaø ñoàng truï ¦] ªû »É ¬W¡F Paøli: indakhìla, coïc truï tröôùc coång chôï ñeå laøm moác. Baûn Paøli khoâng daãn thí duï naøy.

KINH 500. TÒNH KHAÅU100

Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát cuõng ñang ôû ñoù.

Saùng sôùm, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaép y mang baùt vaøo thaønh Vöông xaù khaát thöïc. Khaát thöïc xong, ngoài döôùi boùng caây thoï trai. Trong luùc aáy coù nöõ ngoaïi ñaïo xuaát gia Tònh Khaåu101 töø trong thaønh Vöông xaù ñi ra coù chuùt vieäc, gaëp Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñang ngoài aên döôùi boùng caây, baø tieán ñeán hoûi:

“Sa-moân ñang aên phaûi khoâng?”

Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaùp:

“Vaâng, ñang aên.”

Laïi hoûi:

“Sao, Sa-moân cuùi maët xuoáng102 maø aên.”

Ñaùp:

“Thöa tyû muoäi, khoâng.”

Laïi hoûi:

“Ngöûa maët leân103 maø aên chaêng?”

Ñaùp:

“Thöa tyû muoäi, khoâng.”

Laïi hoûi:

“Xoay maët boán phöông104 maø aên chaêng?”

Ñaùp:

“Thöa tyû muoäi, khoâng”

Laïi hoûi:

100.

Paøli, S.28.10 Sucimukhì.

101.

Tònh Khaåu ngoaïi ñaïo xuaát gia ni ²b ¤f ¥~ ¹D ¥X ®a ¥§¡R theo caùch dòch naøy, ñaây khoâng phaûi laø teân rieâng. Paøli: Suøcimukhì.

102.

Haùn: haï khaåu thöïc ¤U ¤f ¹¡A chæ söï kieám aên baèng töï canh taùc. Paøli: adhomukha. Trong Paøli, mukha, nghóa laø mieäng; cuõng coù nghóa laø maët.

103.

Haùn: ngöôõng khaåu thöïc ªï ¤f ¹¡F kieám aên baèng söï xem thieân vaên. Paøli: ubbhamukha.

104.

Haùn: phöông khaåu thöïc ¤è ¤f ¹¡F tu só kieám aên baèng caùch laøm mai moái, thoâng söù, lieân laïc vieân cho cö só. Paøli: disaømukha.

“Xoay maët boán goùc105 maø aên chaêng?” Ñaùp: “Thöa tyû muoäi, khoâng.” Laïi hoûi: “Toâi hoûi Sa-moân ñang aên phaûi khoâng, Sa-moân ñaùp laø ñang aên. Toâi hoûi ngöûa maët leân maø aên chaêng? Sa-moân ñaùp laø khoâng; hoûi cuùi maët xuoáng maø aên chaêng? Sa-moân ñaùp khoâng; hoûi xoay maët boán phöông maø aên chaêng? Sa-moân ñaùp laø khoâng; hoûi xoay maët boán goùc maø aên chaêng? Sa-moân ñeàu traû lôøi khoâng. Nhöõng gì Sa-moân noùi nhö vaäy laø coù yù nghóa gì?”

Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaùp: “Naøy tyû muoäi, nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân coù kieán thöùc veà söï vaät , coù kieán thöùc veà hoaønh phaùp107, kieám aên moät caùch taø maïng; 106

nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân naøy cuùi maët maø aên. Neáu Sa-moân, Baø-la- moân naøo ngöôùc maët nhìn xem hieän töôïng traêng sao, kieám aên moät caùch taø maïng nhö vaäy; Sa-moân, Baø-la-moân naøy ngöûa maët maø aên. Neáu Sa- moân, Baø-la-moân naøo laøm söù giaû cho ngöôøi khaùc, kieám aên moät caùch taø maïng, nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân nhö vaäy xoay maët boán phöông maø aên. Neáu Sa-moân, Baø-la-moân naøo laøm thuoác trò caùc thöù beänh108, kieám aên moät caùch taø maïng, nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân nhö vaäy xoay maët boán goùc maø aên. Naøy tyû muoäi, toâi khoâng thuoäc vaøo caùch kieám aên theo boán thöù taø maïng naøy, maø toâi chæ theo ñuùng phaùp kieám aên ñeå töï nuoâi soáng. Cho neân, toâi noùi laø khoâng phaûi laø boán caùch aên taø maïng ñoù.” Khi xuaát gia ngoaïi ñaïo teân laø Tònh Khaåu nghe Toân giaû Xaù-lôïi- phaát noùi xong, hoan hyû, tuøy hyû töø giaõ, roài baø ñi ñeán choã ngaõ tö ñöôøng trong thaønh Vöông xaù, khen ngôïi raèng: ‘Sa-moân Thích töû nuoâi soáng chaân chính109, töï nuoâi soáng raát chaân chính! Neáu ngöôøi naøo muoán boá thí

105. Haùn: töù duy khaåu ¥| ºû ¤f¡F kieám aên baèng söï boùi toaùn. Paøli: vidisaømukha. 106. Haùn: minh ö söï ©ú ©ó ¨Æ. Paøli: vatthuvijjaø, ñöôïc hieåu laø moân hoïc veà ñaát ñai, nhaø cöûa; traïch ñòa minh, gia töôùng hoïc; moät thöù phong thuûy hoïc. Chính xaùc, coù leõ laø moân hoïc veà chuù thuaät traán yeåm thoå traïch. 107. Haùn: minh ö hoaønh phaùp ©ú ©ó ¾î ªk. Paøli: tiracchaønavijjaø, kieán thöùc veà suùc vaät, baøng sanh minh, hay ñoäng vaät hoïc. Chính xaùc, loaïi chuù thuaät veà suùc vaät. 108. Paøli: aígavijjaøtiracchaønavijjaøya micchaøjivena jìvikaö kappenti, “kieám soáng moât caùch taø maïng baèng chieâm tinh hoïc, suùc sanh hoïc”. 109. Haùn: tònh maïng töï hoaït ²b ©R ¦Û ¬¡. Paøli: dhammikaö aøhaøraö aøhaørenti, “Hoï

cuùng döôøng, thì neân cuùng döôøng cho Sa-moân Thích töû; neáu muoán taïo phöôùc, thì neân ñeán Sa-moân Thích töû taïo phöôùc.” Luùc aáy caùc Sa-moân ngoaïi ñaïo nghe xuaát gia nöõ ngoaïi ñaïo teân laø Tònh Khaåu khen ngôïi Sa-moân hoï Thích, beøn khôûi taâm taät ñoá haïi baø aáy. Nöõ ngoaïi ñaïo aáy bò hoï haïi cheát, ñöôïc sanh leân coõi trôøi Ñaâu-suaát, nhôø sanh loøng tin ñoái vôùi Toân giaû

Xaù-lôïi-phaát. M KINH 501. THAÙNH MAËC NHIEÂN110 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Ñaïi Muïc-kieàn-lieân ñang ôû trong nuùi Kyø-xaø-quaät, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân baûo caùc Tyø-kheo: “Moät thôøi, Theá Toân ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø; toâi ñang ôû trong nuùi Kyø-xaø-quaät naøy, moät mình ôû choã vaéng nghó nhö vaày: ‘Theá naøo laø söï im laëng cuûa baäc Thaùnh?’ Laïi nghó tieáp: ‘Neáu coù Tyø-kheo maø giaùc vaø quaùn ñaõ döùt111, noäi tónh nhaát taâm; khoâng giaùc, khoâng quaùn, coù hyû laïc do ñinh sanh, chöùng vaø an truù Nhò thieàn, ñoù goïi laø söï im laëng cuûa baäc Thaùnh.’ Laïi nghó tieáp: ‘Nay ta cuõng neân im laëng nhö baäc Thaùnh, vôùi giaùc vaø quaùn ñaõ döùt, noäi tónh nhaát taâm; khoâng giaùc, khoâng quaùn, coù hyû laïc do ñònh sanh, chöùng vaø an truù nhieàu laàn.’ Sau khi ñaõ an truï nhieàu roài, taâm laïi khôûi coù giaùc, coù quaùn. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân bieát yù nghó trong taâm toâi, töùc thì Ngaøi bieán maát ôû tinh xaù Truùc vieân vaø hieän ra trong nuùi Kyø-xaø-quaät, tröôùc maët toâi. Ngaøi noùi vôùi toâi raèng: “Naøy Muïc-kieàn-lieân, oâng neân im laëng nhö baäc Thaùnh, chôù sanh

aên thöùc aên ñuùng phaùp”. 110. AÁn Thuaän, Tuïng 6. Ñeä töû sôû thuyeát, “29. Töông öng Muïc-kieàn-lieân”, goàm caùc kinh Ñaïi Chaùnh 501-534, phaàn lôùn töông ñöông Paøli, S.40. Moggalaøna- Samyutta. Ñaïi Chaùnh kinh 501, Paøli, S.21.1 Kolito. Xem theâm, S.40.1-6 Savitakka. 111. Haùn: töùc höõu giaùc höõu quaùn ®§ ¦³ Ä± ¦³ Æ[. Paøli, savitakka (höõu taàm) vaø savicaøra (höõu töù), hai chi cuûa Sô thieàn ñaõ laéng xuoáng (vitakkavicaøraønaö vuøpasamaø) khi chöùng Thieàn thöù hai.

buoâng lung. “Toâi nghe Ñöùc Theá Toân noùi xong, lieàn xa lìa höõu giaùc, höõu quaùn, noäi tónh nhaát taâm; khoâng giaùc, khoâng quaùn, coù hyû laïc do ñònh sanh, chöùng vaø an truï Nhò thieàn. Ba laàn nhö vaäy, Phaät cuõng daïy toâi ba laàn: ‘Ngöôi neân im laëng nhö baäc Thaùnh chôù buoâng lung.’ Toâi laïi döùt höõu giaùc, höõu quaùn, noäi tónh nhaát taâm; khoâng giaùc, khoâng quaùn, hyû laïc do ñònh sanh, chöùng vaø an truù Nhò112 thieàn. “Neáu noùi chaân chính, con cuûa Phaät sanh töø mieäng Phaät, hoùa sanh töø phaùp, thöøa höôûng gia taøi Phaät phaùp113, thì chính thaân toâi laø ngöôøi naøy. Vì sao? Toâi laø con cuûa Phaät sanh töø mieäng Phaät, hoùa sanh töø phaùp, thöøa höôûng gia taøi Phaät phaùp; baèng chuùt phöông tieän maø ñöôïc thieàn, giaûi thoaùt, tam-muoäi, chaùnh thoï. Ví nhö thaùi töû lôùn cuûa Chuyeån luaân Thaùnh vöông, tuy chöa laøm leã quaùn ñaûnh nhöng ñaõ ñöôïc vöông phaùp, khoâng tinh caàn phöông tieän maø coù theå ñöôïc naêm duïc coâng ñöùc. Toâi cuõng nhö vaäy, laø con cuûa Phaät, khoâng tinh caàn phöông tieän, maø coù theå ñöôïc thieàn, giaûi thoaùt, tam-muoäi, chaùnh thoï. Trong voøng moät ngaøy Ñöùc Theá Toân ñaõ ba laàn duøng thaàn thoâng ñeán choã toâi, ba laàn daïy doã toâi, ñem choã cuûa baäc Ñaïi nhaân kieán laäp cho toâi.” Sau khi Toân giaû Muïc-kieàn-lieân noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo hoan hyû phuïng haønh. M KINH 502. VOÂ MINH114 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân ñang ôû trong nuùi Kyø-xaø-quaät, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân baûo caùc Tyø-kheo: “Khi Ñöùc Theá Toân ôû thaønh Vöông xaù, toâi ôû trong nuùi Kyø-xaø- quaät, moät mình ôû choã vaéng nghó nhö vaày: ‘Theá naøo goïi laø Thaùnh

112.

Baûn Cao-ly: tam ¤T . Theo noäi dung, ñaây söûa laïi laø nhò ¤G .

113.

Haùn: ñaéc Phaät phaùp phaàn ±o ¦ò ªk ¤À.

114.

Paøli, S.40.9 Animitto.

truï?’115 Laïi nghó tieáp: ‘Neáu coù Tyø-kheo naøo khoâng nieäm taát caû töôùng, voâ töôùng, töï thaân taùc chöùng, thaønh töïu vaø an truù chaùnh thoï voâ töôùng taâm116, thì ñoù goïi laø Thaùnh truï.’ Toâi laïi nghó: ‘Ta neân ôû nôi Thaùnh truï naøy, khoâng nieäm taát caû töôùng, töï thaân taùc chöùng, thaønh töïu vaø an truù chaùnh thoï voâ töôùng taâm,’ vaø an truï nhieàu laàn. Sau khi ñaõ an truï nhieàu roài, taâm chaáp töôùng117 laïi sanh.’ Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân bieát yù nghó trong taâm toâi, trong khoaûnh khaéc nhö löïc só co duoãi caùnh tay, duøng söùc thaàn thoâng bieán maát ôû tinh xaù Truùc vieân vaø hieän ra ôû nuùi Kyø-xaø-quaät, ñeán tröôùc toâi, noùi toâi raèng: ‘Naøy Muïc-kieàn-lieân, oâng neân truï nôi söï an truï cuûa baäc Thaùnh, chôù sanh buoâng lung.’ Toâi nghe Ñöùc Theá Toân daïy xong, lieàn lìa taát caû töôùng, töï thaân taùc chöùng, thaønh töïu vaø an truù chaùnh thoï voâ töôùng taâm. Ba laàn nhö vaäy; Theá Toân cuõng ba laàn ñeán daïy toâi: ‘Ngöôi neân an truï nôi Thaùnh truï, chôù sanh buoâng lung.’ Toâi nghe xong, lieàn xa lìa taát caû töôùng, töï thaân taùc chöùng, thaønh töïu vaø an truù chaùnh thoï voâ töôùng taâm. “Caùc Ñaïi ñöùc, neáu noùi chaân chính, con cuûa Phaät sanh töø mieäng Phaät, hoùa sanh töø phaùp, thöøa höôûng gia taøi Phaät phaùp118, thì chính thaân toâi laø ngöôøi naøy. Vì sao? Toâi laø con cuûa Phaät sanh töø mieäng Phaät, hoùa sanh töø phaùp, thöøa höôûng gia taøi Phaät phaùp; baèng chuùt phöông tieän maø ñöôïc thieàn, giaûi thoaùt, tam-muoäi, chaùnh thoï. Ví nhö thaùi töû lôùn cuûa Chuyeån luaân Thaùnh vöông, tuy chöa laøm leã quaùn ñaûnh nhöng ñaõ ñöôïc höôûng vöông phaùp, khoâng tinh caàn phöông tieän, maø coù theå ñöôïc naêm duïc coâng ñöùc. Toâi cuõng nhö vaäy, laø con cuûa Phaät, khoâng tinh caàn phöông tieän, maø coù theå ñöôïc thieàn, giaûi thoaùt, tam-muoäi, chaùnh thoï. Trong voøng moät ngaøy Ñöùc Theá Toân ñaõ ba laàn duøng thaàn thoâng ñeán choã toâi, ba laàn daïy doã toâi, ñem choã cuûa baäc Ñaïi nhaân kieán laäp cho toâi.”

115.

Thaùnh truï ¸t ¦í¡F an truù cuûa baäc Thaùnh, hay ñôøi soáng cuûa Thaùnh giaû. Coù ba truï,

Paøli: tayo vihaøraø dibbo vihaøro, brahmavihaøro ariyo vihaøro, thieân truï, phaïm truï vaø thaùnh truï.

116.

Haùn: voâ töôùng taâm chaùnh thoï L ¬Û ¤ß ¥¿ ¨ü. Paøli: animittaö cetosamaødhiö, voâ töôùng taâm ñònh.

117.

Haùn: thuû töôùng taâm ¨ú ¬Û ¤ß. Paøli: nimittaønusaørivióóaøòaö, thöùc hoài töôûng töôùng.

118.

Xem cht.113, kinh 501.

Sau khi Toân giaû Muïc-kieàn-lieân noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo hoan hyû phuïng haønh. M KINH 503. TÒCH DIEÄT119 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø caùc Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, Ñaïi Muïc-kieàn-lieân, A-nan cuøng ôû chung moät phoøng nôi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, taïi thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, vaøo cuoái ñeâm, trôøi gaàn saùng120, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân: “Laï thay, Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân! Hoâm nay Toân giaû truï trong tòch dieïât chaùnh thoï121, toâi khoâng nghe tieáng thôû122 cuûa Toân giaû.” Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân traû lôøi: “Ñoù khoâng phaûi laø tòch dieät chaùnh thoï maø chæ an truï thoâ chaùnh thoï . Thöa Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, ñeâm nay toâi ñaõ haàu chuyeän vôùi Ñöùc 123

Theá Toân.” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi: “Thöa Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân, Theá Toân ñang truù taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä, caùch ñaây raát xa, laøm sao cuøng noùi chuyeän? Hieän taïi Toân giaû ñang ôû Truùc vieân, vaäy laøm sao haàu chuyeän? Hay laø Toân giaû ñaõ duøng söùc thaàn thoâng ñeå ñeán choã Theá Toân, hay Theá Toân ñaõ duøng söùc thaàn thoâng ñeán choã Toân giaû?” Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân noùi vôùi Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: “Toâi khoâng duøng söùc thaàn thoâng ñeán choã Ñöùc Theá Toân vaø Theá Toân cuõng khoâng duøng thaàn thoâng ñeå ñeán choã toâi. Nhöng ñoái vôùi nhöõng lôøi Phaät ôû trong thaønh Vöông xaù, nöôùc Xaù-veä, toâi vaãn nghe ñöôïc; vì

119.

Paøli, S.21.3 Ghaæo (voø nöôùc).

120.

Baûn Paøli: vaøo buoåi chieàu, sau khi töø thieàn tònh tænh giaác.

121.

Haùn: tòch dieät chaùnh thoï . Paøli: santena... vihaørena vihaøsi, Toân giaû an truï vôùi söï an truï tòch tónh. Vihaøra: an truù tòch tónh.

122.

Baûn Paøli: Xaù-lôïi-phaát nhìn saéc maët maø phaùt bieåu.

123.

Paøli: oôaørikena... vihaørena vihaømi, toâi an truù vôùi söï an truï thoâ.

Theá Toân vaø toâi ñeàu coù thieân nhaõn vaø thieân nhó, neân toâi coù theå hoûi Theá Toân, ñöôïc noùi laø aân caàn tinh taán. Theá naøo laø aân caàn tinh taán? Theá Toân traû lôøi toâi: 'Naøy Ñaïi Muïc-kieàn-lieân, ban ngaøy neáu Tyø-kheo naøo ñi kinh haønh hay ngoài thieàn, baèng phaùp khoâng chöôùng ngaïi, maø töï tònh taâm mình. Ñaàu hoâm hoaëc ngoài hay ñi kinh haønh, baèng phaùp khoâng chöôùng ngaïi, maø töï tònh taâm mình. Vaøo giöõa ñeâm ra khoûi phoøng, röûa chaân, trôû vaøo naèm nghieâng sang hoâng beân phaûi, hai chaân xeáp leân nhau, coät nieäm vaøo töôùng saùng, chaùnh nieäm, chaùnh trí, nghó muoán troãi daäy. Ñeán cuoái ñeâm, thöùc daäy töø töø, hoaëc ngoài hay ñi kinh haønh, baèng phaùp khoâng chöôùng ngaïi, maø töï tònh taâm mình. Naøy Ñaïi Muïc-kieàn-lieân, ñoù goïi laø Tyø-kheo aân caàn tinh taán.'" Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân: "Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân thaät laø coù söùc thaàn thoâng lôùn, söùc coâng ñöùc lôùn, an toïa maø ngoài. Toâi cuõng coù söùc lôùn, ñöôïc cuøng ôû chung vôùi Toân giaû. Thöa Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân, ví nhö nuùi lôùn coù ngöôøi caàm moät hoøn ñaù nhoû neùm vaøo, ñaù cuøng maøu vò vôùi nuùi. Toâi cuõng nhö vaäy, ñöôïc cuøng vôùi söùc lôùn, ñöùc lôùn cuûa Toân giaû, ngoài cuøng choã ngoài. Cuõng nhö vaät ñeïp ñeõ töôi toát cuûa theá gian ñöôïc moïi ngöôøi toân troïng; ñöùc lôùn, söùc lôùn cuûa Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân, cuõng ñöôïc nhöõng ngöôøi phaïm haïnh cung kính toân troïng. Neáu ai ñöôïc gaëp Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân, qua laïi keát giao, cung kính cuùng döôøng, ngöôøi aáy ñöôïc ích lôùn. Nay toâi ñöôïc cuøng Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân keát giao qua laïi, cuõng ñöôïc thieän lôïi." Baáy giôø, Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân noùi vôùi Toân giaû Xaù-lôïi- phaát: "Nay toâi ñöôïc cuøng vôùi baäc Ñaïi trí, Ñaïi ñöùc Xaù-lôïi-phaát ngoài cuøng choã ngoài, cuõng gioáng nhö caàm hoøn ñaù nhoû neùm vaøo nuùi lôùn, thì ñaù cuøng maøu vôùi nuùi. Toâi cuõng nhö vaäy, ñöôïc cuøng vôùi Toân giaû Xaù- lôïi-phaát ngoài cuøng choã ngoài vaø laøm baïn nhau." Hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi töø giaõ veà choã cuûa mình.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.